



MIŠ LJENJE

po Zahtjevu Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine na Prijedlog Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u individualne mobilne mreže, veleprodajna razina, a u svezi sa definiranjem mjerodavnog tržišta i procjenom značajne tržišne snage operatora na mjerodavnom veleprodajnom tržištu



Broj: 01-26-7-032-2/16
Sarajevo, 24.01.2017. godine

Na temelju članka 25. stavak (1) točka f) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine, Mehmeda Spahe 1, 71 000 Sarajevo, zaprimljenom dana 22.12.2016. godine pod brojem: 01-26-7-032-1/16, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovina, na 138. (stotridesetosmoj) sjednici održanoj dana 24.01.2017. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 22.12.2016. godine pod brojem: 01-26-7-032-1/16 zaprimilo Zahtjev Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine, Mehmeda Spahe 1, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Regulatorna agencija za komunikacije ili Podnositelj zahtjeva) kojim se traži mišljenje na Prijedlog Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u individualne mobilne mreže, veleprodajna razina (u daljnjem tekstu: Prijedlog Analize), a u svezi sa definiranjem mjerodavnog tržišta i procjenom značajne tržišne snage operatora na mjerodavnom veleprodajnom tržištu.

Regulatorna agencija za komunikacije u Zahtjevu je navela da obavještava Konkurencijsko vijeće da su javne konzultacije na Prijedlog Analize otvorene do 20.01.2017. godine i da sukladno sa potpisanim Sporazumom o suradnji na području konkurencije na tržištu telekomunikacijskih usluga i člankom 3. Pravila 54/2011 o analizi tržišta elektronskih komunikacija ("Službeni glasnik BiH", br. 85/11) traži mišljenje u svezi sa definiranjem mjerodavnog tržišta i procjenom značajne tržišne snage operatora na mjerodavnom veleprodajnom tržištu.

Podnositelj zahtjeva navodi da je Pravilom 54/2011 o analizi tržišta elektronskih komunikacija (u daljnjem tekstu: Pravilo 54/2011) utvrđena lista mjerodavnih tržišta koja su podložna prethodnoj regulaciji i za koje se vrši analiza, a prema preporuci Europske komisije o mjerodavnim tržištima, Regulatorna agencija za komunikacije je pristupila provođenju drugog kruga analize Tržišta poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama (terminacija poziva), veleprodajna razina (Tržište 7/2007), za razdoblje 2012-2015. godine.

Regulatorna agencija za komunikacije je u Prijedlogu Analize definirala mjerodavno tržište u dimenziji usluga i u zemljopisnoj dimenziji, te odredila operatore sa značajnom tržišnom snagom (SMP) i propisala im regulatorne obveze sukladno nalazima provedene analize i Pravilom 54/2011.

Konkurencijsko vijeće je sukladno traženom mišljenju razmotrilo Prijedlog Analize u kojem se u bitnom navodi slijedeće:

Regulatorna agencija za komunikacije u cilju osiguranja uvjeta za razvoj konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija u Bosni i Hercegovini, pristupila je aktivnostima na provođenju analize tržišta vodeći se smjernicama nadležnih institucija Europske unije u pogledu analize tržišta u oblasti elektronskih komunikacija, a sukladno Zakonu o komunikacijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12) i Pravilom 54/2011.

Osnovni cilj analize tržišta je da se utvrdi postoji li na određenom mjerodavnom tržištu učinkovita konkurencija ili na tom tržištu postoji operator ili više operatora koji imaju značajnu pojedinačnu ili zajedničku značajnu tržišnu snagu, te ako se utvrdi da na tržištu postoje operatori sa značajnom tržišnom snagom, utvrđuju im se regulatorne obveze sukladno Pravilu 54/2011.

Predmet analize je tržište poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama (terminacija poziva) – veleprodajna razina, s tim da je Regulatorna agencija za komunikacije prvi krug analize tržišta terminacije poziva u individualne mobilne mreže provela za razdoblje 2009-2012. godine, tako da je predmet drugog kruga analiza tržišta terminacije poziva u individualne mobilne mreže na veleprodajnoj razini razdoblje od siječnja 2013. do prosinca 2015. godine.

U procesu drugog kruga analize navedenog tržišta, Regulatorna agencija za komunikacije je izvršila definiranje mjerodavnog tržišta. Na temelju podataka dostavljenih od operatora izvršena je procjena postojanja operatora sa značajnom tržišnom snagom, te su predložene mjere koje je potrebno nametnuti proglašenim operatorima sa značajnom tržišnom snagom.

U Prijedlogu Analize definirana su tri mjerodavna tržišta završavanja poziva (terminacija poziva) u individualnim mobilnim mrežama:

1. Tržište terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu gospodarskog subjekta BH Telekom d.d. Sarajevo, neovisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište);
2. Tržište terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu gospodarskog subjekta JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, neovisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište);
3. Tržište terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu gospodarskog subjekta Telekom Srpske a.d. Banja Luka, neovisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište).

Sastavnim dijelom ovih tržišta se smatraju pozivi nezavisno od toga da li poziv završava u 2G ili 3G mreži, kao i pozivi koji započinju i završavaju u vlastitoj mobilnoj mreži operatora.

Kao zemljopisna dimenzija usluga, zaključeno je da je čitav teritorij Bosne i Hercegovine zemljopisno tržište za utvrđeno mjerodavno tržište.

Regulatorna agencija za komunikacije, imajući u vidu jedan od svojih temeljnih ciljeva, u smislu regulacije tržišta elektronskih komunikacija u BiH, te osiguranja i podsticanja razvoja tržišne konkurencije, u ovom krugu analize mjerodavnog tržišta osvrnula se na prepreke koje se javljaju u tom pogledu, te označila potencijalne prepreke koje bi se mogle pojaviti, u odsustvu regulacije, na mjerodavnom tržištu, kao i na povezanom maloprodajnom tržištu.

Na temelju kriterija potrebnih za procjenu operatora sa značajnom tržišnom snagom, Regulatorna agencija za komunikacije utvrdila da su tri mobilna mrežna operatora operatora sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu:

1. BH Telekom d.d. Sarajevo je operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištu terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu, neovisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište);
2. Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka je operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištu terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu, neovisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište);
3. JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar je operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištu terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu, neovisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište).

Konkurencijsko vijeće je nakon pregleda i analize podataka iz Prijedlog Analize, a sukladno traženim mišljenjem, utvrdilo slijedeće:

Regulatorna agencija za komunikacije u okviru svojih nadležnosti primjenjuje prethodnu regulaciju i djeluje tamo gdje konkurencija nije učinkovita, kako bi se ona razvila. Kod ovakve regulacije se za analizu tržišta moraju uzeti u obzir postojeće činjenice, kao i budući faktori razvitka. Sukladno tome se na tržištu procjenjuje buduća konkurencija i određuje da li je nedostatak učinkovite konkurencije privremen ili dugoročan. Ovakva regulacija ima za cilj uspostavljanje jednakih uvjeta za sve operatore na određenom mjerodavnom tržištu. U tom smislu Regulatorna agencija za komunikacije sukladno Pravilu 54/2011 utvrđuje i provodi postupak analize mjerodavnih tržišta koja su podložna prethodnoj regulaciji, kao i postupak proglašenja operatora sa značajnom tržišnom snagom, kako je to i učinjeno u Prijedlogu Analize.

Konkurencijsko vijeće sukladno odredbama Zakona o konkurenciji ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu Bosne i Hercegovine. U okviru svojih nadležnosti Konkurencijsko vijeće u svim svojim postupcima i to za svaki konkretan slučaj utvrđuje mjerodavno tržište, a u slučajevima utvrđivanja postojanja vladajućeg položaja, utvrđuje i postojanje gospodarskog subjekata sa značajnom tržišnom snagom.

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona o konkurenciji, te članka 2. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti gospodarskih subjekata na određenom zemljopisnom tržištu. Mjerodavno tržište se određuje posebno za svaki slučaj, sukladno stavku (2) članka 2. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu naročito njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Vladajući položaj na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga, u smislu članka 9. Zakona o konkurenciji,

te članka 2. stav (1) Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), ima gospodarski subjekt koji se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri neovisno o stvarnim ili mogućim konkurentima, kupcima, potrošačima ili dobavljačima, i na taj način ograničavati ili sprječavati učinkovitu konkurenciju.

Prema odredbi članka 3. stavak (1) Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu proizvoda i usluga nema vladajući položaj ako nema značajnu tržišnu snagu. U stavku (2) istog članka navodi se da gospodarski subjekt ima značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu u odnosu na stvarne ili potencijalne konkurente, a naročito s obzirom na slijedeće kriterije: a) tržišni udjel (opseg prodaje i kupovine na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga; financijska snaga ili proizvodni kapaciteti); b) strukture mjerodavnog tržišta i ekonomski odnos sa konkurentima; c) sposobnost zadržavanja cijena iznad razine konkurentnosti (ograničava proizvodnju i kvalitet) d) pristup izvorima nabave (sirovinama) ili kanalima distribucije; e) razine vertikalne integracije mjerodavnog tržišta; f) ekonomski regulatori, investicijske barijere ulaska /izlaska potencijalnih gospodarskih subjekata na mjerodavno tržište; g) tehnološke prednosti, patenti, intelektualna i industrijska vlasnička prava i slična prava.

Konkurencijsko vijeće smatra da dio Prijedloga Analize za koji je traženo mišljenje, a koji se odnosi na definiranje mjerodavnog tržišta i procjenu značajne tržišne snage operatora na mjerodavnom veleprodajnom tržištu, nije u suprotnosti sa Zakonom o konkurenciji i podzakonskim propisima koji su na temelju njega doneseni. Bez obzira na navedeno, Konkurencijsko vijeće je u obvezi da u svojim postupcima u svakom konkretnom slučaju odredi mjerodavno tržište, kao i gospodarske subjekte sa značajnom tržišnom snagom, koji kao takvi mogu imati vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, a sve sukladno odredbama Zakona o konkurenciji i podzakonskim propisima koji su na temelju njega doneseni.

Predsjednica

mr. Arijana Regoda-Dražić